

kwaliteitskaart begrijpend luisteren en lezen

Domein	Onderwijs
Taal/thematisch onderwijs?	Begrijpend luisteren en lezen

Ambitie:

- Op Kindlandschap De Eiber is er een eenduidige visie op begrijpend lezen en begrijpend luisteren.
- De leraren van de groepen 1-2-3 weten hoe zij de doelen voor begrijpend luisteren kunnen waarborgen in hun thematisch werken.
- De leraren van de groepen 4 t/m 8 voeren de lessen Leeslink met didactische kennis uit.
- De leraren van alle groepen zijn vaardig in expliciete instructie en feedback geven bij de activiteiten / lessen begrijpend luisteren / lezen en hebben daarbij zicht op hun eigen kracht en leerpunten.
- De leerlingen zijn meer betrokken (stellen vragen, luisteren belevend, reageren op de tekst) en actief (maken aantekeningen, discussiëren, lezen mee e.d.) tijdens de lessen / activiteiten m.b.t. begrijpend luisteren en lezen en een stijgende lijn in vaardigheden en resultaten is merkbaar.
- Minimaal 70 % van alle leerlingen scoren een I, II of III op de toetsen van LiB begrijpend lezen en luisteren.

Passend onderwijs:

- Op kindlandschap de Eiber zien we dat er behoefte is aan een verlengde instructie met extra modeling m.b.t. begrijpend lezen. Hiervoor gaan wij uit van 9 uur leesonderwijs in de week (technisch- en begrijpend lezen).

Leerlijnen

- Wij volgen de leerlijnen van de methode.

Leertijd

- Wij volgen de leertijd zoals geconcretiseerd door Onderwijs Maak je Samen. Daaruit komt de onderstaande tabel m.b.t. begrijpend luisteren/lezen:

Groep 1/2	300-480 minuten, waarvan minimaal elke dag een kwaliteitsuur met doelgerichte activiteiten. Daarnaast in alle activiteiten impliciet aandacht voor taalontwikkeling
Groep 3	60 minuten begrijpend luisteren en woordenschatontwikkeling d.m.v. voorlezen en activiteiten rondom boeken
Groep 4	45-60 minuten begrijpend luisteren/lezen woordenschatontwikkeling d.m.v. voorlezen en activiteiten rondom boeken <i>240-300 minuten taalactiviteiten, waarvan woordenschat een onderdeel is</i>
Groep 5	60 minuten begrijpend lezen 45 minuten begrijpend luisteren en woordenschatontwikkeling d.m.v. voorlezen en activiteiten rondom boeken

	<i>240-300 minuten taalactiviteiten, waarvan woordenschat een onderdeel is</i>
Groep 6	60-90 minuten begrijpend lezen 30 minuten begrijpend luisteren en woordenschatontwikkeling d.m.v. voorlezen en activiteiten rondom boeken <i>240-300 minuten taalactiviteiten, waarvan woordenschat een onderdeel is</i>
Groep 7	90-120 minuten begrijpend lezen 30 minuten begrijpend luisteren en woordenschatontwikkeling d.m.v. voorlezen en activiteiten rondom boeken <i>240-300 minuten taalactiviteiten, waarvan woordenschat een onderdeel is</i>
Groep 8	90-120 minuten begrijpend lezen 30 minuten begrijpend luisteren en woordenschatontwikkeling d.m.v. voorlezen en activiteiten rondom boeken <i>240-300 minuten taalactiviteiten, waarvan woordenschat een onderdeel is</i>

Zoals bij elke groep te zien besteden we aandacht aan taalactiviteiten, waarvan woordenschat een onderdeel is. Inspiratie hiervoor is te vinden in dit [document](#).

Differentiatie

- Het indelen van leerlingen in groepjes doen we, vanaf groep 4, per halfjaar op basis van methodeonafhankelijke toetsen, in combinatie met observaties tijdens het leren. Deze indeling wordt gedurende de periode met de methodetoetsen en nieuwe observaties aangescherpt en kan per blok of les verschillen.
- De leerkracht heeft een lijst in de groepsmap (wij noemen dit de tussenlegger) van de niveaus van de leerlingen hun ondersteuningsbehoeftes. Hiervan wordt gebruik gemaakt om leerlingen voor die les of periode aan elkaar te koppelen voor het samen lezen of verwerken. Hierbij worden leerlingen van verschillende niveaus van elkaar gekoppeld, bij voorkeur in groepjes van drie.
- De uitkomsten van de toetsen worden besproken met de leerlingen, waar nodig op individueel niveau.
- Wat doen we met leerlingen die boven of onder het gemiddelde zitten?

Ondersteuningsniveau 1:

De basis is goed lees- en spellingonderwijs in klassenverband, dat wil zeggen: adequaat ingericht effectief lees- en spellingonderwijs op groepsniveau. Op ON1 gaat het om het effectief gebruik van de methode, het bieden van voldoende tijd voor lees- en spellingonderwijs, het zo nodig herhalen van de klassikale instructie, de kwaliteit van de instructie, het klassenmanagement en het hanteren van een leerlingvolgsysteem.

Ondersteuningsniveau 2:

ON2 is een intensivering van ON1: verlengde en verdiepte instructie, herhaling in kleinere stappen, specifiek van inhoud en met meer oefentijd en meer begeleide inoefening. Verlengde instructie is het bieden van meer herhaling in kleinere stappen, specifiek van inhoud en met

meer oefentijd en meer begeleide inoefening. ON2 is daarmee een intensivering, de zogenaamde verlengde instructie en begeleide inoefening, die wordt ingezet wanneer de leerling onvoldoende ontwikkeling doormaakt en daardoor ook de aansluiting bij het groepsproces dreigt te verliezen. Tijd is hierbij een zeer bepalende factor die ertoe doet. Als een leerling ondersteuning op niveau 2 krijgt, worden ouders hierover geïnformeerd. Het is nodig ouders direct te betrekken als er zich opvallendheden in de ontwikkeling van hun kind voordoen. In onderlinge afstemming kan gekeken worden wat ouders thuis kunnen doen om hun kind te helpen

Ondersteuningsniveau 3:

De keuze voor de aanpak is individueel afgestemd op grond van de gesignaleerde hiaten. Met andere woorden, de interventie is bewust gericht op juist die elementen in het lees- en spellingproces waar de leerling laat zien er moeite mee te hebben. ON3 is een zoektocht naar de juiste aanpak voor precies die ene leerling. Daarom vraagt deze zoektocht bij voorkeur om een individuele aanpak. In de organisatie van de interventie is het mogelijk om, afhankelijk van de ondersteuningsbehoeften van de leerling, beredeneerd te kiezen voor of een individuele of een groepsgewijze (max. 4 leerlingen) aanpak. Als een leerling ondersteuning op niveau 3 krijgt, worden ouders hierover om te beginnen geïnformeerd. Samen met de ouders wordt bekeken wat zij thuis kunnen doen om hun kind te helpen. Ouders kunnen een rol spelen bij het extra oefenen en bovendien samen met de leerkracht en de lees-/spellingsspecialist een signaleerfunctie vervullen met betrekking tot het effect van de extra ondersteuning op het welbevinden, het zelfbeeld en het zelfvertrouwen van een kind.

Ondersteuningsniveau 3 is:

- Specifieke interventie die afgestemd is op de hiaten in de ontwikkeling van de betreffende leerling(en), zoals vastgesteld op grond van een foutenanalyse.
- Intensieve en systematische toepassing van deze specifieke interventie.
- Uitbreiding van de leestijd met minimaal 3 x 20 minuten (of in ieder geval in totaal tenminste 60 minuten) per week.
- Geboden door een gekwalificeerde professional (zie Box 3).
- Bij voorkeur individueel om goed aan te kunnen sluiten bij de ontwikkeling van de leerling, óf in kleine groepjes (max. 4 leerlingen) met leerlingen met vergelijkbare hiaten in de ontwikkeling en vergelijkbare ondersteuningsbehoeften.

De geboden hulp wordt beschreven in een handelings- of groepsplan (zie Box 4) en bevat meerdere werkzame componenten (hoofdstuk 1). Ze wordt na minimaal 10 en maximaal 12 weken geëvalueerd. Daarna volgt er een tweede periode van 10-12 weken intensieve begeleiding.

Ondersteuningsniveau 4

Dit niveau houdt het aanvragen van externe hulp in, omdat de leesproblemen bij de leerling ondanks de begeleiding aan blijven houden. De lees- en/of spellingontwikkeling stagneert en de leerling profiteert niet of nauwelijks van de geboden interventie. De school onderbouwt de achterstand en de hardnekkigheid door toetsresultaten te rapporteren en de geboden ondersteuning op niveau 1, 2 en 3 op navolgbare wijze te documenteren in een leerlingdossier

De dyslexiebehandeling neemt het onderwijs niet over, maar is erop gericht om de lees-/spellingontwikkeling die op school is vastgelopen zo te stimuleren, dat deze weer op gang komt. De zorgverlener heeft de regie over de invulling van het behandeltraject, maar de school blijft verantwoordelijk voor het bieden van goed lees- en spellingonderwijs en de ondersteuning daarbij, ook wanneer een leerling in een (vergoed) diagnostiek- of behandeltraject zit. In

samenspraak tussen de school, de zorgverlener en de ouders wordt bekeken wat de best passende invulling van de aanpak en ondersteuning is, zowel in de zorg, als op school en thuis.

Een leerling komt voor doorverwijzing naar de zorg in aanmerking als:

1. De scores op de 3 hoofdmetingen waren:

- Woordlezen: V-(min)-score of E-score (laagste 10%)

2. Begeleiding op alle ondersteuningsniveaus voldeed aan kenmerken van effectief handelen

Aanpak voor alle groepen

Een begrijpend leesles wordt door de leerkrachten van de Eiber volgens het GRIMM-model opgebouwd. Dit betekent dat de leerkracht de verantwoordelijkheid steeds meer overdraagt aan de leerling, mits de leerling daartoe in staat is. Dit houdt onder andere in dat de leerkracht wisselt tussen interactief voorlezen en hardop denkend voorlezen (modellen). De leerkracht is alert op het afwisselen tussen 'leerkracht aan het woord en 'leerlingen aan het woord', door gebruik te maken van coöperatieve werkvormen tijdens de activiteit en/of naspelen van verhalen. In de bovenbouw wordt elke les gebruik gemaakt van de "schoudermaatjes".

In de groep is het GRIMM-model zichtbaar middels de pictoplaat van het EDI model. De leerkracht maakt hier gebruik van om de les vorm te geven. Praktijkvoorbeelden/inspiratie hiervan zijn te vinden in dit [document](#).

De leerkrachten geven inhoudelijke feedback aan de leerlingen, waar de leerlingen mee verder kunnen. De leerkrachten benoemen wat zij zien en/of horen en koppelen daar zo nodig een vervolgsuggestie aan om de leerling te ondersteunen. Deze feedback is voornamelijk gericht op de procesfactoren.

We bieden een variatie aan tekstsoorten aan (prentenboek, informatieboek, versje / gedicht / liedje, krantenartikel).

Bij een tekst/(prenten)boek staat er één doel centraal.

De leerkracht maakt gebruik van het visueel maken van het denken, d.m.v.:

- aantekeningen maken in de tekst (met behulp van de [poster](#) die in elke klas hangt)
- [grafische schema's](#) om verbanden duidelijk te maken (begin-midden-eind, emotiegrafiek). Wanneer mogelijk vervangt het maken van een schema de opdrachten van de methode (groep 3 t/m 8)

- vervolgvaciviteit bij de tekst: spel, tekening, creatieve opdracht, ...

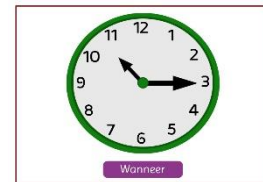
In onze lesvoorbereiding maken we gebruik van:

- Het overzicht 'tekstgerichte vragen' en 'tekstanalyse' uit Close reading.
- Het overzicht 'vragen stellen' volgens de taxonomie van Bloom

Groep 1, 2 en 3:

In de themavoorbereiding worden de activiteiten met een tekst/(prenten)boek beredeneerd (vanuit doelen) weggezet in de planning. Het taal/lees onderwijs omvat **per thema** het volgende:

- De tekst / (prenten)boek is gekozen passend bij het thema
- Een tekst/boek wordt meerdere keren gelezen. Er wordt voortgeborduurd op het leesdoel van de vorig keer (verder verdiepen) of hetzelfde (prenten)boek wordt gebruikt waarbij een ander doel centraal staat.
- Bij de tekst gebruiken we de afgesproken W-pictogrammen om de tekst samen met de kinderen te voorspellen. De voorspellingen worden genoteerd bij de pictogrammen en deze worden vervolgens tijdens en na afloop van het lezen gecontroleerd en/of aangevuld.
- De leerkracht stelt een luistervraag die gericht is op de inhoud van de tekst (een tekstgerichte vraag) en gaat met kinderen in de tekst en plaatjes op zoek naar de antwoorden op deze vraag.
- De volgende symbolen worden gebruikt bij de W-vragen

Er wordt gebruik gemaakt van de teksten van Leeslink voor het begrijpend lezen onderwijs.

- We zetten het leesdoel voor leerlingen zichtbaar op het bord en maken dit expliciet in stappen om dit doel te bereiken. Leesdoel = leesdoel + leesstrategie.
- We reflecteren met kinderen op het leesdoel en het leergedrag (de expliciete denkstappen).
- We zijn erop gericht dat het antwoord op de vra(a)g(en) gevonden moet worden in de tekst.
- We maken aantekeningen in de tekst volgens de schoolafspraken. De kinderen nemen deze aantekeningen over in hun eigen tekst en hanteren deze aantekeningen ook zelf als ze de tekst zelfstandig of in groepjes lezen. Zie de [afsprakenposter](#).
- We reflecteren met kinderen op het leesdoel en het leergedrag (de expliciete denkstappen).

Toetsing vanaf groep 4:

- Na ieder blok volgt er een toets (week 8 les 1). Het doel van de toets is inzicht krijgen op het tekstbegrip van de kinderen. In les 2 bespreek je samen de toets. Focus ligt hierbij op de aanpak, niet de antwoorden. De resultaten worden ingevoerd in de Malmberg resultatenmonitor.
- Voorafgaand aan de cito-toets wordt geoefend met het type vraagstelling. Deze vraagstelling vind je terug in: De toetsen van leeslink, Cito-hulpboeken, www.leestrainer.nl, Junior Einstein.
- We leren de leerlingen het elimineren van foute antwoorden (door logisch beredeneren).
- (cito)Pre-teaching zwakke technisch lezers: Alleen de teksten alvast zelfstandig door laten lezen, grote teksten opdelen in stukken.
- (cito)Zwakke technisch lezers maken de cito-toets in 4 gedeeltes.
- Na elk stuk een denkpauze laten nemen: begrijp ik wat ik gelezen heb.
- De leerlingen maken aantekeningen in de tekst, zoals zij dat ook bij een "gewone" les zouden doen

Aanpak na toetsing:

De leerkrachten maken een analyse van de toets en combineren deze met de observatiegegevens. Hierin beschrijven zij welke leerlingen de doelen hebben behaald, welke leerlingen behoefte hebben aan uitdaging en welke leerlingen meer ondersteuning nodig hebben om de doelen te behalen.

Groep 1 t/m 8: Naar aanleiding van de analyse verandert de leerkracht (zo nodig) de leerlingen die verlengde instructie krijgen en biedt deze leerlingen in de lessen meer ondersteuning in de vorm van bijvoorbeeld feedback met vervolgsuggestie, leesondersteuning (preteaching van de tekst) en modellen.

Groep 4 t/m 8: Naar aanleiding van de analyse verdeelt de leerkracht de leerlingen in groepjes van 3, waarbij er zo veel mogelijk steeds een leerling van elk van de drie niveaugroepen bij elkaar zit. Zo ontstaan heterogene groepjes.

[Activiteiten schooljaar 2023-2024](#)

- Actualiseren kwaliteitskaart
- Borgen afspraken kwaliteitskaart (tijd, poster/symbolen, didactiek)
-